

สรุปผลการสัมมนา

เสียงสะท้อน

ของคนพิการไทยต่อร่างรัฐธรรมนูญ

จัดทำโดย

คณะกรรมการสิทธิคนพิการ เด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คำนำ

รัฐธรรมนูญคือกฎหมายสูงสุดของประเทศ แม้ว่าในอดีตที่ผ่านมา รัฐธรรมนูญยังมีได้มีบทบัญญัติที่กำหนดหลักประกันสิทธิขั้นพื้นฐานของคนพิการไว้ จึงทำให้คนพิการยังคงต้องตกเป็นภาระทางครอบครัว และสังคมบนความเชื่อแบบเวทมนิยมอยู่ก็ตาม ต่อมาภายหลัง สิทธิต่าง ๆ ของคนพิการได้เริ่มปรากฏชัดเจนมากขึ้น โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้มีบทบัญญัติที่ให้การรับรองและคุ้มครองสิทธิคนพิการเพิ่มมากขึ้น เช่น สิทธิที่ห้ามมิให้เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความพิการ สิทธิด้านการศึกษา สิทธิในกระบวนการยุติธรรม สิทธิในการเข้าถึง และใช้ประโยชน์ได้จากสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ สิทธิในการได้รับการสงเคราะห์ การคุ้มครอง การจัดสวัสดิการหรือการช่วยเหลือจากรัฐ และสิทธิในการมีส่วนร่วมในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ เป็นต้น ฉะนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมในการยกร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... จึงเป็นเรื่องที่ประชาชนทุกคนไม่ว่าจะเป็นบุคคลที่ร่างกายปกติหรือเป็นบุคคลที่มีร่างกายผิดปกติอันเนื่องมาจากเหตุแห่งความพิการก็ตาม จำต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง

ดังนั้น คณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยคณะอนุกรรมการ กิจการคนพิการ ได้ตระหนักถึงความสำคัญในเรื่องดังกล่าว จึงเห็นควร

จัดเวทีสัมมนาเรื่อง “เสียงสะท้อนของคนพิการไทยต่อร่างรัฐธรรมนูญ” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความเข้าใจถึงเจตนารมณ์และสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญและสร้างการมีส่วนร่วมและรับฟังความคิดเห็นของเครือข่ายองค์กรด้านคนพิการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอแนะเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญต่อไป

คณะกรรมการฯ จึงมุ่งหวังเป็นอย่างยิ่งว่า เอกสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางให้การพิจารณาแก้ไขปรับปรุงร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ... ฉบับดังกล่าวเกิดความครอบคลุมและสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการต่อไป

ด้วยจิตคารวะ

(นายวัลลภ ตังคณานูรักษ์)

ประธานคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

สารบัญ

	หน้า
๑. สรุปผลการสัมมนา	๑
๒. การนำเสนอ “สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญ ที่เกี่ยวข้องกับคนพิการและข้อเสนอแนะต่อ ร่างรัฐธรรมนูญของเครือข่ายคนพิการ”	๗
๓. เวทีวิพากษ์ “ร่างข้อเสนอแนะต่อร่างรัฐธรรมนูญ ของเครือข่ายคนพิการ”	๑๗
๔. ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสัมมนาต่อ เรื่อง “เสียงสะท้อนของคนพิการไทยต่อร่างรัฐธรรมนูญ”	๒๖

ภาคผนวก

- รายชื่อคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
- รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ
และเลขานุการประจำคณะกรรมการ
- รายชื่อที่ปรึกษาติดตามศักดิ์คณะกรรมการ
- รายชื่อคณะอนุกรรมการ

สรุปผลการสัมมนา
เรื่อง “เสียงสะท้อนของคนพิการไทยต่อร่างรัฐธรรมนูญ”
จัดโดย
คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ
ร่วมกับ สมาคมคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทย
ดำเนินงานโดย คณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ
วันพฤหัสบดีที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙
ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

คณะกรรมการสิทธิมนุษยชน กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้จัดสัมมนา เรื่อง “เสียงสะท้อนของคนพิการไทยต่อร่างรัฐธรรมนูญ” เมื่อวันที่ ๑๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ ณ ห้องรับรอง ๑ - ๒ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ โดยนายวัลลภ ตังคณานุรักษ์ ประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ให้เกียรติเป็นประธานเปิดการสัมมนา และนายมณฑิร บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชน คนที่หนึ่ง และประธานคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการ กล่าวรายงาน การสัมมนา สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. พิธีเปิดการสัมมนา เรื่อง “เสียงสะท้อนของคนพิการไทยต่อร่างรัฐธรรมนูญ”

นายมณฑิเตอร์ บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสิทธิการสังคมฯ คนที่หนึ่ง และประธานคณะกรรมการสิทธิการกิจการคนพิการ ได้กล่าวขอบคุณประธานคณะกรรมการสิทธิการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส สถานิติบัญญัติแห่งชาติ ที่ได้กรุณาให้เกียรติมาเป็นประธานในพิธีเปิดการสัมมนา และได้กล่าวถึงหลักการ เหตุผล และวัตถุประสงค์ของการจัดสัมมนาในครั้งนี้ว่า การจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ เป็นเรื่องที่สำคัญเพราะว่า รัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ฉะนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดทิศทางและสาระของรัฐธรรมนูญจึงเป็นเรื่องสำคัญด้วยจะเห็นได้ว่า ร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นที่ได้เผยแพร่ตั้งแต่วันที่ ๒๙ มกราคม ๒๕๕๙ แม้ว่าจะมีสาระสำคัญที่เป็นประโยชน์ต่อประชาชนและประเทศชาติอยู่หลายส่วนก็ตาม อาทิ หมวด ๓ เรื่องของสิทธิและเสรีภาพพวงชนชาวไทย มาตรา ๒๕

ที่ได้บัญญัติไว้ว่า สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย นอกจากที่บัญญัติคุ้มครองไว้เป็นการเฉพาะในรัฐธรรมนูญแล้วการใดที่มีได้ห้ามหรือจำกัดไว้ในรัฐธรรมนูญหรือในกฎหมายอื่นบุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพที่จะทำการนั้นได้และได้รับความคุ้มครองตามรัฐธรรมนูญตราบเท่าที่การใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐ ความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นแต่มีสิทธิบางอย่างซึ่งเดิมเคยถูกกำหนดไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยได้ถูกนำไปบัญญัติไว้ในหมวดหน้าที่ของรัฐแทน หากเปรียบเทียบับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ แล้ว จะเห็นได้ว่า รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ จะมีความชัดเจนมากกว่า รวมถึงตามมาตรา ๒๗ เดิมยังได้กำหนดให้สิทธิและเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้โดยชัดแจ้ง โดยปริยายหรือโดยคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญย่อมได้รับความคุ้มครองและผูกพันรัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล รวมทั้งองค์กรตามรัฐธรรมนูญ และหน่วยงานของรัฐโดยตรงในการตรากฎหมาย การใช้บังคับกฎหมาย และการตีความกฎหมายทั้งปวง เพราะฉะนั้น ร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นจึงทำให้คนพิการเกิดความไม่มั่นใจว่า กรณีคนพิการซึ่งเดิมเคยมีบทบัญญัติรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้หลายประการ แต่กลับไม่ถูกนำไปบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้น ดังนั้น วัตถุประสงค์การจัดงานสัมมนาในวันนี้ เพื่อให้คนพิการได้มาสะท้อนความคิดเห็นต่อร่างรัฐธรรมนูญ

ฉบับเบื้องต้นต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อนำไปสู่การบังคับใช้ต่อไป และต้องขอขอบคุณทุกท่านที่ได้มีส่วนร่วมในการสัมมนาในวันนี้ และหวังว่า จะสามารถรวบรวมความคิดเห็นเสียงสะท้อนที่มีต่อร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อที่จะได้นำไปเสนอต่อคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณาและ ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงต่อไป

สำหรับการจัดสัมมนาในครั้งนี้ ได้รับเกียรติจากนายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการร่างรัฐธรรมนูญและเลขาธิการกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง นายสมชาย เจริญอำนวยสุข อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ นางสุนี ไชยรส ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม วิทยาลัยนวัตกรรมสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต และผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน ร่วมวิพากษ์ “ร่างข้อเสนอแนะต่อร่างรัฐธรรมนูญของเครือข่ายคนพิการ” ในการสัมมนาครั้งนี้ คณะกรรมาธิการได้เชิญผู้แทนจากภาคส่วนต่าง ๆ จำนวน ๑๐๐ คน เข้าร่วมสัมมนา เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการสะท้อนความคิดเห็น ประเด็นข้อห่วงใย และข้อเสนอแนะต่อร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวด้วย

นายวัลลภ ตังคณานูรักษ์ ประธานคณะกรรมการสังค
กิจการเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิพิธการและผู้ด้อยโอกา
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้กล่าวเปิดการสัมมนา “เสียงสะท้อนของ
คนพิพิธการไทยต่อร่างรัฐธรรมนูญ” โดยกล่าวว่า เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๙
ได้ผลักดันให้มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญโดยกำหนดให้วุฒิสภามาจาก
การเลือกตั้ง และได้ดำเนินการขับเคลื่อนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเด็ก
เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิพิธการและผู้ด้อยโอกา จนกระทั่งบรรลุตาม
วัตถุประสงค์ กล่าวคือ ได้บัญญัติกฎหมายเพื่อให้การรับรองและคุ้มครอง
กับกลุ่มบุคคลดังกล่าวไว้ในหลายหมวดของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร
ไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
พุทธศักราช ๒๕๕๐ จนกระทั่งถึงปัจจุบันนี้ ได้มีการยกร่างรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช .... ถึง ๒ ฉบับด้วยกัน โดยฉบับแรก
มีศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นประธานกรรมการ
ร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีผลเป็นการตกไป

เนื่องจากสภาพปฏิรูปแห่งชาติ (สปช.) ได้ลงมติไม่ผ่าน จึงส่งผลให้ร่างรัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าวมีผลเป็นการตกไป จึงส่งผลให้เกิดการตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญชุดใหม่ขึ้นมาพิจารณาแทน โดยมีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อที่จะนำไปสู่การลงประชามติต่อไปแต่ในขั้นตอนของการทำประชามตินั้น นายวิชณุ เครืองาม รองนายก รัฐมนตรี ได้ให้ข้อสังเกตว่า ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ยังมีข้อความที่ขัดแย้งกันอยู่คือ คำว่า “ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง” กับคำว่า “ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง” ซึ่งในที่สุดก็ได้มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ โดยกำหนดให้ใช้คำว่า “ผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง” ซึ่งหมายความว่า ถ้าผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งมีจำนวนเกินกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งทั้งหมดเห็นชอบด้วยกับรัฐธรรมนูญ รัฐธรรมนูญก็สามารถบังคับใช้ได้ ส่วนร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นนี้ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส ในหลายๆ เรื่องได้ถูกนำไปบัญญัติไว้ในหมวดแนวนโยบายแห่งรัฐ ซึ่งหมายความว่ารัฐได้ให้หลักประกันว่ารัฐจะดำเนินการในเรื่องต่างๆ ให้กับประชาชนเอง แต่หากพิจารณา ร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นแล้วจะเห็นว่า ในหมวดที่ ๑ ว่าด้วยบททั่วไป ไม่ได้นำเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองมาบัญญัติไว้

แม้ว่าคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจะกล่าวว่า ได้นำไปบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นแล้ว รวมถึงได้นำไป

กำหนดไว้ในหมวดหน้าที่ของรัฐที่จะต้องดำเนินการในเรื่องดังกล่าวด้วย แล้วก็ตามก็ไม่สำคัญเท่ากับการนำไปบัญญัติไว้ในบททั่วไปเพื่อเป็นหลักประกันขั้นพื้นฐานให้กับประชาชนที่ชัดเจน และในร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นดังกล่าวก็ไม่ได้นำเรื่องสิทธิชุมชนที่กำหนดให้บุคคลซึ่งรวมกันเป็นชุมชน ชุมชนท้องถิ่น หรือชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม ย่อมมีสิทธิอนุรักษ์หรือฟื้นฟูจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นและของชาติ และมีส่วนร่วมในการจัดการ การบำรุงรักษา และการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม รวมทั้งความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุลและยั่งยืนไปบัญญัติไว้ด้วย

๒. นำเสนอ “สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญที่เกี่ยวข้องกับคนพิการ และข้อเสนอแนะต่อร่างรัฐธรรมนูญของเครือข่ายคนพิการ”

นายมนเฑียร บุญตัน รองประธานคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ และประธานคณะอนุกรรมการกิจการคนพิการได้นำเสนอสาระสำคัญ ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ปีพุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นต้นมาจนกระทั่งถึงปัจจุบันได้ให้ความสำคัญกับสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ เป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกที่ได้บัญญัติรับรองสิทธิของคนพิการเอาไว้เนื่องจากคนพิการมักถูกมองข้ามและถูกจำกัดสิทธิโดยกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติหรือกฎหมายลำดับรองอยู่เสมอ อาทิ ตามมาตรา ๓๐ กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล เพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิดเชื้อชาติภาษา เพศอายุสภาพทางกาย หรือสุขภาพ สถานะของบุคคลฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนาการศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมืองอันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ มาตรา ๕๕ กำหนดไว้ว่า บุคคลซึ่งพิการ หรือทุพพลภาพมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลืออื่นจากรัฐ ทั้งนี้ตามที่กฎหมายบัญญัติมาตรา ๘๐ กำหนดไว้ว่า รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชนรัฐต้องสงเคราะห์คนชราผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพและผู้ด้อยโอกาส ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้ แต่สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่งก็คือ การมีส่วนร่วมในกระบวนการตราพระราชบัญญัติซึ่งเริ่มปรากฏขึ้นเป็นครั้งแรกตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

พุทธศักราช ๒๕๔๐ แต่อย่างไรก็ตาม รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ยังมีข้อบกพร่องบางประการอยู่ อาทิ ถ้อยคำบางคำในเรื่องของความเสมอภาคและการไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ซึ่งใช้คำว่า “สภาพทางกายหรือสุขภาพ” ซึ่งอาจจะถูกตีความให้รวมหรือไม่รวมถึงคนพิการก็ได้ ภายหลังจากต่อมา คนพิการได้ดำเนินการขับเคลื่อนด้านการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการเรื่อยมา จนกระทั่งในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐ วรรคสาม ไว้อย่างชัดเจนโดยกำหนดไว้ว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อคนพิการเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม หรือความคิดเห็นทางการเมือง อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำไม่ได้

สาเหตุที่แก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐ ใหม่ สืบเนื่องจากในปี พ.ศ. ๒๕๔๔ ศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยใน มาตรา ๒๖ (๑๐) ของพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ ว่าเป็นการขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยหรือไม่ กรณีนายศิริมิตร บุญมูลซึ่งประกอบอาชีพทนายความ แต่มีร่างกายเป็นโปลิโอไปสมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการ ทั้งนี้ ศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยว่า กรณีดังกล่าวไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ โดยให้เหตุผลว่า บุคคลที่สมัครสอบคัดเลือกเพื่อบรรจุเป็นข้าราชการตุลาการต้องมีบุคลิกภาพที่เหมาะสม ดังนั้น การที่มาตรา ๓๐ ได้กำหนดไว้แต่เพียงคำว่า “สภาพทางกาย”

อาจจะไม่เพียงพอ จึงเป็นเหตุให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตราดังกล่าว
ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐

นอกจากคนพิการจะมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการ
สิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะ และความช่วยเหลือที่เหมาะสม
จากรัฐตามมาตรา ๕๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช
๒๕๕๐ แล้ว ตามมาตรา ๔๐ (๖) ยังกำหนดให้คนพิการมีสิทธิในกระบวนการ
ยุติธรรมด้วย กล่าวคือ มีสิทธิได้รับความคุ้มครองในการดำเนินกระบวน
พิจารณาคดีอย่างเหมาะสม และย่อมมีสิทธิได้รับการปฏิบัติที่เหมาะสม
ในคดีที่เกี่ยวกับความรุนแรงทางเพศ รวมถึงสิทธิและเสรีภาพ
ในการศึกษาตามมาตรา ๔๙ ที่กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกัน
ในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง
และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย และผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ
หรือผู้อยู่ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิตามวรรคหนึ่งและการสนับสนุน
จากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่นรวมถึงการจัด
การศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือก
ของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับ
ความคุ้มครองและส่งเสริมที่เหมาะสมจากรัฐ เพราะนั้น หากมีการ
กล่าวถึงเรื่องสิทธิของคนพิการ ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชน
ชาวไทยย่อมถือว่าเป็นหมวดที่มีความสำคัญอย่างมากแต่ในร่าง
รัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นนั้น ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชน
ชาวไทยบางเรื่องยังกำหนดไว้ไม่ชัดเจนและครอบคลุม อาทิ ตามมาตรา ๒๕
ที่กำหนดไว้ว่า ในบรรดาสิทธิต่าง ๆ ที่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้

หรือกฎหมายอื่นที่รัฐไม่ได้ห้ามไว้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพเต็มที่ ในขณะที่เดียวกันสิทธิและเสรีภาพบางอย่างกลับถูกนำไปบัญญัติไว้ในหมวดหน้าที่ของรัฐ ซึ่งประเด็นมีอยู่ว่า เมื่อนำไปกำหนดไว้ในหมวดดังกล่าวแล้ว จะยังถือว่าเป็นสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยอยู่หรือไม่ ส่วนมาตรา ๒๗ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้น แม้ว่าจะได้บัญญัติไว้ในทำนองเดียวกันกับมาตรา ๓๐ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ก็ตาม ปรากฏว่าตามมาตรา ๒๗ วรรคสาม ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นในหมวดความเสมอภาคนั้นไม่ได้บัญญัติ เรื่องของการเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมเพราะเหตุแห่งความแตกต่าง ในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ เพศสภาพ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม ความคิดเห็นทางการเมือง หรือเหตุอื่นใด อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้ ไว้ด้วย จะเห็นได้ว่า ถ้อยคำดังกล่าวเป็นถ้อยคำที่มีความสำคัญและเป็นไปตามปณิธานสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนและกติการะหว่างประเทศ ส่วนตามมาตรา ๒๗ วรรคสี่ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้น เรื่องมาตรการที่รัฐกำหนดขึ้นเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้บุคคล สามารถใช้สิทธิหรือเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นนั้น ไม่ได้บัญญัติ คำว่า “คนพิการ” ไว้ด้วยนอกจากนี้ เรื่องของสิทธิในการเข้าถึงและใช้ ประโยชน์ได้จากสภาพแวดล้อมทางกายภาพ การขนส่ง ข้อมูลข่าวสาร การสื่อสาร เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สภาพแวดล้อมสาธารณะอื่น บริการสาธารณะ และการช่วยเหลือที่สมเหตุสมผล รวมถึงสวัสดิการ

และความช่วยเหลืออื่นใดตามที่กฎหมายกำหนด ก็เป็นอีกสิทธิหนึ่งที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย จึงขอเสนอให้เพิ่มความเป็นวรรคห้าของมาตรา ๒๗ ด้วยเพื่อบ่งเน้นและให้ประชาชนตระหนักว่าเรื่องดังกล่าวเป็นสิทธิที่ควรจะต้องกำหนดไว้เป็นหลักก่อนที่จะบัญญัติเรื่องหน้าที่ของรัฐตามมา ส่วนมาตรา ๒๗ วรรคหก ที่กำหนดไว้ว่าผู้เป็นทหาร ตำรวจ ข้าราชการ เจ้าหน้าที่อื่นของรัฐและพนักงานหรือลูกจ้างขององค์กรของรัฐย่อมมีสิทธิและเสรีภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป เว้นแต่ที่จำกัดไว้ในกฎหมายเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับการเมือง สมรรถภาพ วินัย หรือจริยธรรมนั้น เห็นควรแก้ไขคำว่า “สมรรถภาพ” เป็นคำว่า “ประสิทธิภาพ” แทนเนื่องจากคำว่า “สมรรถภาพ” อาจเป็นสาเหตุของการกำหนดคุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามที่เป็นการเลือกปฏิบัติ โดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลได้ เช่น ในรายงานการวิจัยเรื่อง การแก้ไขกฎหมายที่กีดกันคนพิการในการเข้าไปมีส่วนร่วมในสังคม : ศึกษากรณีกฎหมายและกฎระเบียบที่จำกัดสิทธิคนพิการในการประกอบอาชีพ โดยศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์ หรือกรณีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๖/๒๕๕๔ ที่ระบุว่า มาตรา ๒๖ (๑๐) ของ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการฝ่ายตุลาการศาลยุติธรรม พ.ศ. ๒๕๔๓ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญเพราะเป็นการจำกัดสิทธิในการบรรจุเข้ารับราชการตุลาการของคนพิการโดยคำนึงถึงสภาพร่างกาย หรือจิตของคนพิการเพียงอย่างเดียวส่วนในมาตรา ๔๒ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นที่กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมมีเสรีภาพในการรวมตัวกัน เป็นสมาคม สหกรณ์ สภากง องค์กร ชุมชน หรือหมู่คณะอื่น นั้น เห็นควร

เพิ่มความว่า “องค์กรภาคประชาสังคม” และความว่า “โดยได้รับการสนับสนุนจากรัฐตามที่กฎหมายกำหนดไว้ด้วย” เพื่อให้ประชาชนเป็นหุ้นส่วนสำคัญในการร่วมพัฒนาสังคมและประเทศชาติไปสู่ความเป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์ ส่วนมาตรา ๔๙ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นที่กำหนดไว้ว่า รัฐต้องดูแลให้มีการปฏิบัติตามและบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดนั้น เห็นควรเพิ่มความว่า “รวมถึงต้องสนับสนุนส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยซึ่งบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญนี้และตามพันธกรณีระหว่างประเทศไว้ด้วย เพื่อให้บทบัญญัติตามมาตรานี้มีความสมบูรณ์ และสอดคล้องกับบทบัญญัติในหมวดสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย ส่วนมาตรา ๕๐ วรรคหนึ่งของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นที่กำหนดไว้ว่า รัฐต้องดำเนินการให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาภาคบังคับขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่าย เห็นควรควรแก้ไขคำว่า “เด็กทุกคน” เป็น “บุคคล” แทน และเปลี่ยนคำว่า “การศึกษาภาคบังคับ” เป็น “การศึกษาขั้นพื้นฐาน” แทน และเห็นควรเพิ่มความว่า “และไม่เลือกปฏิบัติโดยไม่เรียกเก็บค่าใช้จ่ายไว้ด้วย” สำหรับมาตรา ๕๐ วรรคสาม เห็นควรเพิ่มความว่า “ผู้ยากไร้ ผู้พิการ ผู้ทุพพลภาพ ผู้อยู่ในสภาวะยากลำบาก และ” และความว่า “เพื่อสร้างหลักประกันความเสมอภาคทางการศึกษา” รวมถึงความว่า “และกฎหมายอื่น” ไว้ด้วย เพื่อให้บทบัญญัติในมาตรานี้มีความสมบูรณ์ไม่น้อยกว่าที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ และรับรองบทบัญญัติในกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องกับสิทธิทางการศึกษาของประชาชนด้วย ส่วนมาตรา ๕๒ ของร่างรัฐธรรมนูญ

ฉบับเบื้องต้นที่กำหนดไว้ว่ารัฐต้องจัดหรือดำเนินการให้มีสาธารณูปโภค
ขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตของประชาชนอย่างทั่วถึง
ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืนนั้น เห็นควรเพิ่มความว่า “สภาพแวดล้อม
สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอันเป็นสาธารณะ” และความว่า
“และไม่เลือกปฏิบัติ” รวมถึงความว่า “การออกแบบที่เป็นสากลและ”
ไว้ด้วย เนื่องจากประเทศไทยกำลังพัฒนาไปสู่สังคมผู้สูงอายุเนื่องจาก
จำนวนผู้สูงอายุจำนวนไม่น้อยกว่าร้อยละห้าสิบเป็นคนที่พิการ ดังนั้น
การสร้างหลักประกันการเข้าถึงโดยอาศัยหลักการออกแบบที่เป็นสากล
(Universal Design) จึงเป็นมาตรการระยะยาวที่ควรนำมาบรรจุไว้
ในรัฐธรรมนูญ รวมทั้งความตกลงหรือกรอบนโยบายระหว่างประเทศ
หลายฉบับได้ให้ความสำคัญต่อเรื่องนี้ ซึ่งย่อมส่งผลต่อโอกาสในการแข่งขัน
ทางเศรษฐกิจในอนาคต รวมถึงความพยายามที่จะเป็นศูนย์กลาง
ทางคมนาคม สุขภาพ และเศรษฐกิจดิจิทัลในภูมิภาคด้วย ส่วนมาตรา ๕๕
ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นที่กำหนดไว้ว่า รัฐต้องเปิดเผยข้อมูล
ข่าวสารของราชการที่มีใช้ข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงของรัฐ
หรือเป็นความลับของทางราชการทหาร และต้องจัดให้ประชาชนเข้าถึง
ข้อมูลดังกล่าวโดยสะดวก ทั้งนี้ ตามที่กฎหมายบัญญัตินั้น เห็นควร
เพิ่มความว่า “ในรูปแบบ ช่องทาง และวิธีการที่ประชาชนทุกกลุ่ม
สามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้” และความว่า “และไม่เลือกปฏิบัติ
โดยไม่เป็นธรรม” ไว้ด้วย เพื่อให้พลเมืองทุกกลุ่ม ทุกคน รวมทั้งคนพิการ
และผู้ด้อยโอกาสสามารถเข้าถึงข้อมูลหรือข่าวสารสาธารณะดังกล่าวได้
ข้อมูลข่าวสารสาธารณะนั้นจะต้องอยู่ในรูปแบบ ช่องทาง หรือวิธีการ

ที่ทุกคนสามารถเข้าถึงและใช้ประโยชน์ได้จริง เช่น ข้อมูลที่คอมพิวเตอร์สามารถอ่านหรือประมวลผลได้ (Machine Readable หรือ Machine Processable) ซึ่งคนพิการทางการมองเห็นสามารถเข้าถึงได้เช่นกัน เป็นต้น ส่วนตัวอย่างข้อมูลที่คอมพิวเตอร์ไม่สามารถอ่านได้ เช่น ข้อความถูกสแกนมาเป็นรูปภาพ (Scanned PDF) หรือการแปลงข้อมูลที่อยู่ในรูปแบบเสียงเป็นรูปแบบตัวอักษร เพื่อให้คนพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายสามารถเข้าถึงได้ รวมการใช้ภาษามือและการบรรยายเสียงแทนภาพ เป็นต้น ส่วนมาตรา ๖๘ วรรคสองของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นที่กำหนดไว้ว่า รัฐพึงให้ความช่วยเหลือเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการ และผู้ยากไร้ให้สามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีคุณภาพ และคุ้มครองป้องกันมิให้บุคคลดังกล่าวถูกใช้ความรุนแรงหรือปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม รวมถึงต้องทั้งให้การบำบัด ฟื้นฟูและเยียวยา ผู้ถูกกระทำการดังกล่าว เห็นควรเพิ่มความว่า “จัดสวัสดิการ เสริมพลัง และให้ความคุ้มครองทางสังคมแก่” ไว้ด้วย เพื่อเปลี่ยนฐานความคิดจากมิติ “การสงเคราะห์” ที่เห็นผู้พิการหรือทุพพลภาพ ผู้ยากไร้ ฯลฯ เป็นเพียงผู้รับที่ไม่สามารถสร้างประโยชน์ให้แก่สังคมได้ เป็นมิติ “การเสริมพลัง” (Empowerment) “จัดสวัสดิการ” (Welfare) และให้ “การคุ้มครองทางสังคม” (Social Protection) เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กลุ่มบุคคลดังกล่าวให้สามารถพึ่งพาตนเองและมีคุณค่าในสังคม ส่วนมาตรา ๘๕ วรรคสี่ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นที่กำหนดไว้ว่า การจัดทำบัญชีรายชื่อตามวรรคสอง ต้องให้สมาชิกของพรรคการเมืองมีส่วนร่วมในการพิจารณาด้วย โดยต้องคำนึงถึงผู้สมัครจากภูมิภาคต่าง ๆ

และความเท่าเทียมกันระหว่างชายและหญิงนั้น เห็นควรเพิ่มความว่า “และการมีส่วนร่วมของคนพิการและผู้ด้อยโอกาสด้วย” ไว้ด้วย เพื่อเป็นการยกระดับของประชาชนซึ่งมีความหลากหลายในกระบวนการทางการเมือง โดยมีตัวอย่างให้เห็นได้จากในหลายประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศกำลังพัฒนาที่เกิดขึ้นใหม่ในทวีปแอฟริกา อาทิ ประเทศยูกันดาและประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ นอกจากนี้ยังเห็นควรเพิ่มความเป็นมาตรา ๑๓๐/๑ โดยกำหนดไว้ว่า “การพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติที่ประธานสภาผู้แทนราษฎร ประธานวุฒิสภา หรือประธานรัฐสภาแล้วแต่กรณี วินิจฉัยว่ามีสาระสำคัญ เกี่ยวกับเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ หรือผู้พิการหรือทุพพลภาพ หากสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา หรือรัฐสภาตั้งคณะกรรมการวิสามัญขึ้นประกอบด้วย ผู้แทนองค์การภาคประชาสังคมเกี่ยวกับบุคคลประเภทนั้นมีจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมด ทั้งนี้ โดยมีสัดส่วนหญิงและชายที่ใกล้เคียงกัน” เพื่อเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตราพระราชบัญญัติที่มีผลกระทบต่อกลุ่มประชากรเปราะบาง ซึ่งมักได้รับผลกระทบจากกฎหมายและนโยบายของรัฐอย่างไม่เป็นธรรม ทั้งนี้ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และ พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติไว้ดีอยู่แล้ว

๓. เปิดเวทีวิพากษ์ “ร่างข้อเสนอแนะต่อร่างรัฐธรรมนูญของเครือข่าย
คนพิการ”

- **วิทยากรร่วมวิพากษ์ โดย**

๑. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการร่างรัฐธรรมนูญและ
เลขานุการกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง

๒. นายสมชาย เจริญอำนวยสุข อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนา
คุณภาพชีวิตคนพิการ

๓. นางสุนี ไชยรส ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมความเสมอภาค
และความเป็นธรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต

- **ดำเนินรายการ โดย** นายมณฑิเตอร์ บุญตัน รองประธาน
คณะกรรมการสิทธิการสังคมฯ คนที่หนึ่ง และประธานคณะอนุกรรมการ
กิจการคนพิการ

นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง กรรมการร่างรัฐธรรมนูญและ
เลขานุการกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ คนที่สอง ได้วิพากษ์แสดงความ
คิดเห็น สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

การบัญญัติถ้อยคำลักษณะดังกล่าวไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นนั้น เพื่อให้สามารถบังคับใช้ได้จริง ครอบคลุม และต่อเนื่อง เพราะรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศ ฉะนั้น ในขณะที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญพิจารณากร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่นั้น ก็ได้นำรัฐธรรมนูญหลายฉบับมาพิจารณาประกอบ อาทิ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๒๑ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๓๔ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ เพื่อศึกษาถึงเหตุผลและความเป็นมาในแต่ละเรื่องว่าเป็นอย่างไร เมื่อได้พิจารณาแล้ว เห็นว่า การจะนำรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ มาบัญญัติไว้เป็นหลัก ก็ยังไม่สามารถแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้นในระยะเวลา ๑๐ - ๒๐ ปีที่ผ่านมาได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในเรื่องของสิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย จะเห็นได้ว่า ตามหลักสากลแล้วสิทธิและเสรีภาพของบุคคลไม่ว่าจะเป็นบุคคลใดก็ตามย่อมมีอยู่แล้วอย่างเต็มที่ บุคคลใดจะไปล่วงละเมิดมิได้ แต่มีข้อยกเว้นอยู่ว่า บุคคลย่อมถูกจำกัดสิทธิได้ แต่จะต้องอยู่ภายใต้เงื่อนไขตามที่รัฐธรรมนูญ และกฎหมายอื่นกำหนดโดยเฉพะอย่างยิ่งในเรื่องที่กระทบต่อประโยชน์ของส่วนรวมประโยชน์สาธารณะ และความมั่นคงปลอดภัยของประเทศ โดยหลักการจึงเห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับต่าง ๆ ในอดีตได้รวบรวม รายละเอียดของสิทธิต่าง ๆ ไว้ค่อนข้างมาก จึงทำให้เกิดปัญหาการโต้แย้ง ตามมาหลายครั้งว่า สิทธิที่ได้กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญได้รับความคุ้มครองหรือไม่ ยังคงมีอยู่หรือไม่ และรัฐจะดำเนินการให้ได้หรือไม่ ฉะนั้น

เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาอย่างที่เคยผ่านมาในอดีต รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน จึงมีแนวคิด ว่าหากพิจารณาหลักสากลแล้วไม่ว่าจะเป็นปฏิญญาสากล หรือกฎหมายของต่างประเทศสิทธิและเสรีภาพของบุคคลย่อมมีอยู่ในตัวเอง แม้จะไม่ได้บัญญัติรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญก็ตาม จากหลักการ ดังกล่าวจึงได้นำมาบัญญัติไว้ในมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ของร่าง รัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้น จะเห็นได้ว่า สิทธิของบุคคลนั้นย่อมมีอยู่ และได้รับความคุ้มครองแม้จะไม่ได้บัญญัติรองรับไว้ในรัฐธรรมนูญ ก็ตาม แต่การจำกัดหรือลดทอนสิทธิและเสรีภาพของบุคคลในบางเรื่อง ได้นั้น จะกระทำได้ต่อเมื่อมีเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์กำหนดไว้ใน รัฐธรรมนูญหรือตามกฎหมายอื่นว่าให้สามารถทำได้ นอกจากนี้ แม้ในรัฐธรรมนูญจะไม่ได้บัญญัติเกี่ยวกับหลักเกณฑ์หรือเงื่อนไข ให้สามารถจำกัดสิทธิไว้ก็ตาม หากมีเหตุที่จะต้องจำกัดสิทธิเกิดขึ้น ก็ควรคำนึงถึงภาระที่จะเกิดขึ้นตามมาเป็นหลักด้วย กล่าวคือ ต้องไม่กระทบถึงการใช้สิทธิของบุคคลอื่น ฉะนั้น หลักการในเรื่องนี้ จึงเป็นที่มาของการบัญญัติรัฐธรรมนูญดังกล่าวแต่สิทธิในบางเรื่อง อาทิ สิทธิที่จะได้รับการบริการจากรัฐ ซึ่งแต่เดิมรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติให้เป็นเรื่องของ สิทธิแต่เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ดังนั้น เพื่อให้การยกร่างรัฐธรรมนูญ เป็นรูปธรรมชัดเจน จะต้องบัญญัติให้รัฐมีหน้าที่ดำเนินการให้ประชาชน ได้รับประโยชน์ซึ่งสิทธินั้นด้วย ในทางกลับกันรัฐธรรมนูญก็ยังคง ให้การรับรองสิทธิของประชาชนไว้ด้วย กล่าวคือ ถ้ารัฐไม่ดำเนินการ ให้ประชาชนได้รับประโยชน์ซึ่งสิทธิ บุคคลเหล่านั้นย่อมมีสิทธิเรียกร้อง

จากรัฐให้ดำเนินการได้เพราะถือว่าเป็นการไม่ปฏิบัติตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ไม่ว่าจะเป็นการร้องเรียนต่อสำนักงานป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ปปช.) หรือศาลรัฐธรรมนูญ เพราะฉะนั้นหากบัญญัติรายละเอียดเกี่ยวกับสิทธิต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญไว้เช่นเดิมแล้วอาจจะส่งผลกระทบต่อสิทธิบางอย่างของคนพิการที่ไม่ได้บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญตามมาในอนาคต กรรมการร่างฯ เห็นว่า โดยหลักการแล้วการใช้สิทธิของคนพิการก็คือสิทธิเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไปที่ควรจะได้รับซึ่งในบางเรื่องอาจจะได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษเพิ่มมากขึ้น อาทิ เรื่องการอำนวยความสะดวก หรือในเรื่องต่าง ๆ ฉะนั้น หลักการที่จะต้องกำหนดไว้ก็คือ ความเสมอภาคกันในทางกฎหมายของบุคคลไม่ว่าจะเป็นชาย หญิง หรือบุคคลทั่วไป และจะต้องไม่มีการเลือกปฏิบัติด้วยเหตุของความแตกต่างของบุคคล เพศ ศาสนา หรือเหตุอื่นใด ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ไม่ว่าในปัจจุบันหรือในอนาคตข้างหน้า จะเห็นได้ว่า เป็นหลักพื้นฐานสำหรับทุก ๆ คนไม่ใช่เฉพาะแต่คนพิการ ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๗ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นเท่านั้น ซึ่งจะไปสอดคล้องกับมาตรา ๒๕ และมาตรา ๒๖ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นในเรื่องของการรับรองและคุ้มครองสิทธิด้วย นอกจากนี้ ร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นตามมาตรา ๑๕๙ ยังกำหนดไว้ว่า ในการบริหารราชการแผ่นดินคณะรัฐมนตรีต้องดำเนินการตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และนโยบายที่แถลงไว้ต่อรัฐสภา และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังต่อไปนี้ด้วย ๑) ปฏิบัติหน้าที่และใช้อำนาจด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เสียสละ เปิดเผย และมีความรอบคอบและระมัดระวัง

ในการดำเนินกิจการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์สูงสุดของประเทศ และประชาชนส่วนรวม ๒) ใช้จ่ายเงินแผ่นดินตามกฎหมายว่าด้วย วินัยการเงินการคลังของรัฐอย่างเคร่งครัด ๓) ยึดถือและปฏิบัติตาม หลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และ ๔) สร้างเสริมให้ทุกภาคส่วน ในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก ทั้งนี้ รัฐมนตรีต้องรับผิดชอบต่อ สภาผู้แทนราษฎรในเรื่องที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของตน รวมทั้ง ต้องรับผิดชอบต่อร่วมกันต่อรัฐสภาในการกำหนดนโยบายและ การดำเนินการตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี เพราะฉะนั้น สิ่งที่ได้เคยบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา สิ่งอำนวยความสะดวก หรือการได้รับการสงเคราะห์ในบางเรื่อง กระบวนการยุติธรรม คณะกรรมการ ร่างรัฐธรรมนูญจึงได้นำไปกำหนดไว้ให้เป็นหน้าที่ของรัฐแทน ส่วนการกำหนด ให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตราพระราชบัญญัตินั้น ได้กำหนด ให้ไปใช้กระบวนการตามข้อบังคับของรัฐสภาแทน

นางสนธิ ไชยรส ผู้อำนวยการศูนย์ส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรม วิทยาลัยนวัตกรรมการสังคม มหาวิทยาลัยรังสิต ได้วิพากษ์แสดงความคิดเห็น สรุปลงสาระสำคัญได้ ดังนี้

สาเหตุที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้บัญญัติถ้อยคำไว้อย่างละเอียดเพราะว่า เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งได้มีการเปิดรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอย่างกว้างขวางทั่วประเทศ ส่วนการที่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นได้นำสิทธิในกระบวนการยุติธรรมไปบัญญัติไว้ในหมวดนโยบายแห่งรัฐแทนนั้น เห็นควรนำกลับไปบัญญัติไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพตามเดิม เพื่อเป็นการปกป้องสิทธิและสร้างความตระหนักรู้ถึงสิทธิให้กับประชาชนส่วนเรื่องของศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์นั้น เป็นเรื่องที่มีความสำคัญมากสำหรับประชาชนทุกคน รวมถึงบุคคลที่ไม่มีสัญชาติไทยชนเผ่า หรือผู้พลัดถิ่น ไม่ใช่เฉพาะแต่คนพิการเท่านั้น นอกจากนี้ ยังเห็นควรคงหลักการตามมาตรา ๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดไว้ว่า ศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สิทธิเสรีภาพ และความเสมอภาค

ของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครอง ทั้งนี้ เพื่อให้เป็นไปตามพันธกรณีระหว่างประเทศที่ประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ด้วย

สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับเดิมนั้น ได้มีมาตรการรับรองสิทธิและเสรีภาพไว้อย่างมากมาย แต่ตามร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นกลับกำหนดให้รัฐฝ่ายเดียวเป็นผู้ดำเนินการในด้านต่าง ๆ ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาตามมาในกรณีที่รัฐไม่ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ให้กับประชาชนส่วนมาตรา ๒๕ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นนั้นยังมีคำว่า “ตราบเท่าที่” เป็นช่องว่างอยู่ แม้ว่าในมาตราดังกล่าวจะได้กำหนดเป็นข้อยกเว้นเกี่ยวกับการใช้สิทธิและเสรีภาพไว้ว่าการใช้สิทธิหรือเสรีภาพเช่นว่านั้นจะต้องไม่กระทบกระเทือนหรือเป็นอันตรายต่อความมั่นคงของรัฐความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนและไม่ละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพของบุคคลอื่นก็ตาม ส่วนกลไกคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามมาตรา ๒๘ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมอ้างศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และใช้สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิและเสรีภาพของบุคคลอื่น ไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐธรรมนูญ หรือไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดีของประชาชน และบุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้ รวมถึงบุคคลย่อมสามารถใช้สิทธิทางศาลเพื่อบังคับให้รัฐต้องปฏิบัติตามบทบัญญัติในหมวดนี้ได้โดยตรง หากการใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องใดมีกฎหมายบัญญัติรายละเอียดแห่งการใช้สิทธิและเสรีภาพตามที่

รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้แล้ว ให้การใช้สิทธิและเสรีภาพในเรื่องนั้นเป็นไปตามที่กฎหมายบัญญัติ นอกจากนี้ บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับการส่งเสริมสนับสนุนและช่วยเหลือจากรัฐ ในการใช้สิทธิตามความในหมวดนี้ เห็นควรนำไปกำหนดไว้ทั้งในหมวดสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยและในหมวดหน้าที่ของรัฐด้วยส่วนในหมวด ๖ แนวนโยบายแห่งรัฐตามมาตรา ๖๐ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นนั้น มีเนื้อหาน้อยกว่ารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ แต่ร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นนั้น มีข้อแตกต่างคือ ได้กำหนดให้บทบัญญัติในหมวดนี้เป็นแนวทางให้รัฐดำเนินการตรากฎหมายและกำหนดนโยบายในการบริหารราชการแผ่นดินไม่ก่อให้เกิดสิทธิในการฟ้องร้องรัฐส่วนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และพุทธศักราช ๒๕๕๐ ได้กำหนดไว้ว่า ในการแถลงนโยบายต่อรัฐสภา คณะรัฐมนตรีที่จะเข้ารับบริหารราชการแผ่นดินต้องชี้แจงต่อรัฐสภาให้ชัดเจนว่าจะดำเนินการใด ในระยะเวลาใด เพื่อบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ และต้องจัดทำรายงานแสดงผลการดำเนินการ รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคเสนอต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง จะเห็นได้ว่า มีเนื้อหาที่ชัดเจนกว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นมาก ส่วนมาตรา ๒๗ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นที่กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมเสมอกันในกฎหมาย มีสิทธิและเสรีภาพ และได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายเท่าเทียมกันชายและหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคล ไม่ว่าด้วยเหตุความแตกต่างระหว่างบุคคล เพศ ความพิการ หรือเหตุอื่นใด จะกระทำมิได้

นั่น เห็นควรเพิ่มคำว่า “เพศสภาพ” ไว้ด้วยส่วนในเรื่องของสัดส่วน
กรรมวิธีการวิสามัญหนึ่งในสามที่มาจากผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิ
เลือกตั้งในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับ
เด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาสนั้น ร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับเบื้องต้นไม่ได้ให้หลักประกันดังกล่าวไว้ด้วยและเป็นที่น่าเชื่อได้ยาก
ว่ากระบวนการตราบทบัญญัติในกฎหมายลำดับรองต่าง ๆ จะได้ผ่าน
กระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านต่าง ๆ ด้วย ส่วนในเรื่องของ
การกระจายอำนาจบริหารไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ในบางเรื่องก็ไม่ได้นำมา
บัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นอาทิ สิทธิคนพิการหรือบุคคล
กลุ่มอื่น ๆ สวัสดิการสังคม รวมถึงสิทธิชุมชน จะเห็นได้ว่า ร่างรัฐธรรมนูญ
ฉบับเบื้องต้นดังกล่าวยังมีเนื้อหาไม่ครอบคลุมอยู่

บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับแนวนโยบายด้านการมีส่วนร่วม
ของประชาชนตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้น
ได้บัญญัติไว้โดยละเอียด อาทิ การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วม
ในการกำหนดนโยบายและวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั้งใน
ระดับชาติและระดับท้องถิ่น ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วม
ของประชาชนในการตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนา
ทางเศรษฐกิจ และสังคม รวมทั้งการจัดทำบริการสาธารณะ
โดยกำหนดให้การมีส่วนร่วมของประชาชนตามมาตราดังกล่าว
ต้องคำนึงถึงสัดส่วนของหญิงและชายที่ใกล้เคียงกันด้วย จะเห็นได้ว่า
ข้อความดังกล่าวไม่ได้นำไปบัญญัติไว้ในร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้น

รวมถึงมาตรา ๔๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิได้รับหลักประกันความปลอดภัยและสวัสดิภาพในการทำงาน รวมทั้งหลักประกันในการดำรงชีพทั้งในระหว่างการทำงานและเมื่อพ้นภาวะการทำงานด้วยในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ดังนั้นรัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนได้ทำงานโดยเหมาะสมกับศักยภาพและสามารถเข้าถึงการใช้สิทธิต่าง ๆ ได้

นายสมชาย เจริญอำนวยสุข อธิบดีกรมส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ ได้วิพากษ์แสดงความคิดเห็น สรุปลงสาระสำคัญได้ดังนี้

ร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นควรเพิ่มเติมรายละเอียดของเนื้อหาเข้าไปด้วยเพื่อให้เกิดความครอบคลุมแม้ว่าร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นดังกล่าวจะมีแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ดำเนินการในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งถ้ารัฐไม่ดำเนินการให้ประชาชนมีสิทธิเรียกร้องจากรัฐได้ย่อมแสดงให้เห็นว่าประชาชนจะต้องเป็นผู้ร้องขอจากรัฐถึงจะได้ ดังนั้นจึงเห็นควรนำเรื่องสิทธิต่าง ๆ ไปกำหนดไว้ในหมวดสิทธิและเสรีภาพของ

ปวงชนชาวไทยเพื่อเป็นหลักประกันว่าประชาชนเป็นผู้มีสิทธิ แม้ว่าร่างรัฐธรรมนูญดังกล่าวจะมีวัตถุประสงค์คือ การบัญญัติให้เนื้อหาสั้นและกระชับก็ตาม แต่ในบางครั้งอาจก่อให้เกิดปัญหาการตีความตามมาได้ ฉะนั้น รัฐธรรมนูญควรจะกำหนดเรื่องต่าง ๆ ไว้ให้ชัดเจนและครอบคลุม อาทิ ควรบัญญัติเรื่องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สิทธิ เสรีภาพ และความเสมอภาคของบุคคลย่อมได้รับความคุ้มครองซึ่งเคยถูกบัญญัติไว้ในหมวดที่ ๑ บททั่วไปของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ไว้ด้วย ส่วนกระบวนการยกร่างรัฐธรรมนูญนั้น ควรจะรับฟังความคิดเห็นของภาคประชาชนด้วย รวมถึงเรื่องสิทธิชุมชน เรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในกรณีเกิดภัยพิบัติขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในกรณีที่ต้องให้การช่วยเหลือเป็นพิเศษกับบุคคลบางกลุ่ม อาทิ คนพิการก็ควรนำไปบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย นอกจากนี้ ควรกำหนดสัดส่วนผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย และเห็นควรมุ่งเน้นเรื่องสิทธิของคนพิการ โดยไม่ควรบัญญัติไว้ว่าให้เป็นที่หน้าที่ของบุคคลใดหรือหน่วยงานใดเป็นหลัก แต่ควรบัญญัติให้เป็นสิทธิเสียก่อนเพื่อให้สามารถเข้าถึงได้ทุกคน รวมถึงคนพิการด้วยเพื่อที่จะทำให้คนพิการเป็นพลังของสังคมและไม่เป็นภาระของสังคมต่อไป

๔. ข้อเสนอแนะของผู้เข้าร่วมสัมมนาต่อเรื่อง “เสียงสะท้อนของคนพิการไทยต่อร่างรัฐธรรมนูญ” สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

๑. เห็นควรนำบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับคนพิการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช ๒๕๔๐ และ พุทธศักราช ๒๕๕๐ มาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

๒. เห็นควรนำบทบัญญัติมาตรา ๕๔ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ที่กำหนดไว้ว่า บุคคลซึ่งพิการหรือทุพพลภาพมีสิทธิเข้าถึงและใช้ประโยชน์จากสวัสดิการสิ่งอำนวยความสะดวกอันเป็นสาธารณะและความช่วยเหลือที่เหมาะสมจากรัฐมาบัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย และเห็นควรเพิ่มความในบทบัญญัติดังกล่าวให้รวมถึงล่ามภาษามือด้วย

๓. เห็นควรกำหนดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการสนับสนุนงบประมาณการฝึกอบรมด้านต่าง ๆ ให้กับคนพิการไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย เพื่อเป็นการสร้างโอกาสทางสังคมให้กับคนพิการได้ใช้ชีวิตเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป

๔. ตามมาตรา ๕๐ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้นเห็นควรกำหนดให้มีการสนับสนุนงบประมาณด้านการศึกษาสำหรับคนพิการไว้ด้วย โดยกำหนดให้คนพิการไม่ต้องสำรองค่าใช้จ่ายเอง

๕. เห็นควรกำหนดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์พึงจะได้รับไว้ให้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญ

๖. เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “ผู้พิการ” เป็น “คนพิการ” ไว้ในรัฐธรรมนูญแทนเพื่อให้สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยสิทธิคนพิการ

๗. เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมคำว่า “การสงเคราะห์” เป็น “การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตคนพิการ” ไว้ในรัฐธรรมนูญแทน

๘. เห็นควรส่งเสริมให้คนพิการได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการยกร่างรัฐธรรมนูญด้วย

๙. เห็นควรกำหนดให้หน่วยงานของรัฐเปิดโอกาสในการจ้างงานให้กับคนพิการทางสติปัญญาด้วย

๑๐. ตามมาตรา ๕๔ ของร่างรัฐธรรมนูญฉบับเบื้องต้น เห็นควรกำหนดให้มีบทบัญญัติเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ สำหรับคนพิการทางจิตใจด้วย

๑๑. ตามมาตรา ๒๗ ของร่างรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช... ฉบับสภาพคนพิการทุกประเภทแห่งประเทศไทยและเครือข่ายที่กำหนดไว้ว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรมต่อบุคคลเพราะเหตุแห่งความแตกต่างในเรื่องถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ ภาษา เพศ เพศสภาพ อายุ ความพิการ สภาพทางกายหรือสุขภาพ สถานะของบุคคล ฐานะทางเศรษฐกิจหรือสังคม ความเชื่อทางศาสนา การศึกษาอบรม ความคิดเห็นทางการเมือง หรือเหตุอื่นใด อันไม่ขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ จะกระทำมิได้นั้น เห็นควรบัญญัติคำว่า “หรือเหตุอื่น” ไว้ข้างท้ายของมาตราดังกล่าวด้วย เพื่อรองรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นในอนาคตด้วย รวมถึงเพิ่มข้อความไว้ข้างท้ายของมาตรา ๒๗ วรคทำยว่า “แต่จะไม่เป็นการลิดรอนหรือจำกัดสิทธิของบุคคลตามที่บัญญัติไว้ตามวรรคสามด้วย” และเห็นควรคงเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรงของประชาชนไว้ด้วย ซึ่งตามมาตรา ๑๖๓ ของรัฐธรรมนูญ พ.ศ. ๒๕๕๐ ได้กำหนดไว้ว่า

ในการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติ สมาชิกผู้แทนราษฎรและวุฒิสภาต้องให้
ผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้น
ชี้แจงหลักการของร่างพระราชบัญญัติ และคณะกรรมการวิสามัญ
เพื่อพิจารณาร่างพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวจะต้องประกอบด้วยผู้แทน
ของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่เข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัตินั้นจำนวน
ไม่น้อยกว่าหนึ่งในสามของจำนวนกรรมการทั้งหมดด้วย

๑๒. เห็นควรกำหนดให้มีการคุ้มครองคนพิการทางสติปัญญา
คนพิการทางจิตใจหรือพฤติกรรม และคนพิการออทิสติก ซึ่งได้รับสิทธิ
โดยผ่านผู้ดูแลด้วย

๑๓. เห็นควรกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดให้มี
ค่าตอบแทนสำหรับผู้นำองค์กรด้านคนพิการในชุมชนเช่นเดียวกับ
ค่าตอบแทนกำนันหรือผู้ใหญ่บ้าน เพื่อเป็นการเปิดโอกาสให้คนพิการ
ในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

๑๔. เห็นควรกำหนดให้มีคำบรรยายภาพแทนเสียงไว้สำหรับ
เด็กพิการทางการได้ยินหรือสื่อความหมายได้ฝึกอ่านและใช้ภาษาได้อย่าง
ถูกต้อง รวมถึงเพิ่มจำนวนผู้จัดบันทึกให้กับคนพิการทางการได้ยินหรือ
สื่อความหมายไว้ในหมวดที่เกี่ยวกับการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกด้วย

๑๕. เห็นควรกำหนดให้รัฐให้การสนับสนุนเกี่ยวกับกองทุน
เงินออมสำหรับคนพิการไว้ในรัฐธรรมนูญด้วย

ภาคผนวก

รายชื่อคณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน
สตรี ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

คณะกรรมการสังคม กิจการเด็ก เยาวชน สตรี
ผู้สูงอายุ คนพิการและผู้ด้อยโอกาส

๑. นายวัลลภ ตังคณานุก์รัช	ประธานคณะกรรมการ
๒. นายมณฑิร บุญตัน	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นางสาวรณิ สิริเวชชะพันธ์	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. คุณหญิงทรงสุธา ยอดมณี	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สาม
๕. พลอากาศเอก ชนัท รัตนอุบล	โฆษกคณะกรรมการ
๖. นายแถมสิน รัตนพันธ์	กรรมการและที่ปรึกษา
๗. พลตรี จารึก อารีราชการัญญ์	กรรมการและที่ปรึกษา
๘. พลเรือเอก สุรศักดิ์ หุ่นเรืองรมย์	กรรมการและที่ปรึกษา
๙. พลเอก วีรณ ฉันทศาสตร์โกศล	กรรมการและที่ปรึกษา
๑๐. นางกาญจนารัตน์ สิริโรจน์	กรรมการ
๑๑. รศ.กิตติชัย ไตรรัตนศิริชัย	กรรมการ
๑๒. พลเอก ธีระวัฒน์ บุญยะประดับ	กรรมการ
๑๓. นายปรีชา วัชรภักย์	กรรมการ
๑๔. พลตำรวจเอก พงศพัศ พงษ์เจริญ	กรรมการ
๑๕. พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรดม	กรรมการ
๑๖. พลเอก ไพชยนต์ คำทันเจริญ	กรรมการ
๑๗. นายยุทธนา ทัพเจริญ	กรรมการ
๑๘. พลเอก ยุทธศิลป์ โดยชื่นงาม	กรรมการ
๑๙. พลเอก อุดลยเดช อินทะพงษ์	กรรมการ
๒๐. พลเอก อรุณ สมตน	กรรมการ
๒๑. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์	กรรมการ
๒๒. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	เลขานุการคณะกรรมการ

รายชื่อที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ
และเลขานุการประจำคณะกรรมาธิการ

ที่ปรึกษา ผู้ชำนาญการ นักวิชาการ
และเลขานุการประจำคณะกรรมการ

๑. นางจิราภรณ์ เล้าเจริญ
๒. ดร. เฉลิมชัย ยอดมาลัย
๓. นางสาวเบญจวรรณ อ่านเป็รื่อง
๔. นางพวงแก้ว กิจธรรม
๕. นายสมชาย เจริญอำนวยสุข
๖. รศ.ดร. อาชัญญา รัตนอุบล
๗. ดร. อธิพิล ปรีดีประสงค์
๘. นายนิวัฒน์ กาญจนภูมิรินทร์
๙. ดร. พรรณรัตน์ เกรียงวัฒนา
๑๐. นายวิญญู พิทักษ์ปรกรณ์
๑๑. นางอำไพวรรณ ศรีสกุล
๑๒. นางรัตนา ตฤณดำรงสี
๑๓. นางอาทิตยา นรารวัชร
๑๔. นางนฤมล ล้อมทอง
๑๕. นายกันติพจน์ ศรีบุญรัตน์
๑๖. นางสาวฐาปนีย์ สุขสำราญ
๑๗. นางธนัทธร์ นิธิธีรพัทธ์
๑๘. นายนิติ ถาวรณิษฐ์
๑๙. นายรณฤทธิ์ มงคลรัตน์
๒๐. ทพ.ดร. อุดมศักดิ์ ศรีสุทิวา

- ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
ผู้ชำนาญการประจำคณะกรรมการ
นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
นักวิชาการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ
เลขานุการประจำคณะกรรมการ

รายชื่อที่ปรึกษาทิตติมศักดิ์คณะกรรมการ

ที่ปรึกษากิตติมศักดิ์คณะกรรมการธิการ

๑. นางกิริธนา สุมาวงศ์
๒. นายเกียรติศักดิ์ เทพผดุงพร
๓. นางจันทิรา กิตติธิติกุล
๔. นางผาณิต พูนศิริวงศ์
๕. นางเพ็ญพัทธ์ ศรีทอง
๖. นายวงศ์พันธ์ ฌัษณพัฒน์
๗. ดร. สมบูรณ์ วราห์บัณฑิต
๘. พลตำรวจโท สันติ เพ็ญสุตร
๙. นายสุรวัฒน์ ชมพูพงษ์
๑๐. นายอโณทัย ฤทธิปัญญาวงศ์
๑๑. พลโท อัครชัย จันทโรตยะ
๑๒. พลอากาศตรี อิทธิพร คณะเจริญ
๑๓. นายเอกพิทยา เอี่ยมคงเอก

รายชื่อคณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการกิจการเด็ก และเยาวชน

๑. คุณหญิงทรงสุฑา ยอดมณี	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลตำรวจเอก พงศพัศ พงษ์เจริญ	รองประธานคณะกรรมการ
๓. นายสุรัฐ ศิลปอนันต์	รองประธานคณะกรรมการ
๔. นางเพ็ญศรี เคียงศิริ	อนุกรรมการ
๕. รศ.ดร. คุณหญิงวินิดา ดิถียนต์	อนุกรรมการ
๖. นางธัชกร เหมะจันทร์	อนุกรรมการ
๗. นายภูมิสรรค์ เสนีวงศ์ ณ อยุธยา	อนุกรรมการ
๘. นางเทพวัลย์ ภรณวลัย	อนุกรรมการ
๙. นางนฤมล ล้อมทอง	อนุกรรมการและโฆษก
๑๐. นายกันตพิจน์ ศรีบุญรัตน์	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. นายแถมสิน รัตนพันธุ์	ประธานที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. พลตำรวจเอก เอก อังสนานนท์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๓. รศ. จินตนันท์ ชญาตร์ ศุภมิตร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๔. รศ.ดร. อาชัญญา รัตนอุบล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๕. ดร. สมบูรณ์ วราห์บัณฑิตวิทย์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๖. ดร. พรพรรณรัตน์ เกรียงวัฒนา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๗. นายวิญญู พิทักษ์ปรกรณ์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๘. นายเศรษฐา ศิระฉายา	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๙. นางธนันท์ธร นิธิธีรพัชร	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒๐. นายเฉลิมชัย ยอดมาลัย	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒๑. นายบุรินทร์ สุขพิศาล	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๒๒. นายรณฤทธิ์ มงคลรัตน์	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

คณะกรรมการกิจการเด็ก และเยาวชน

๒๓. นางสาวริน ลิขิตาภรณ์

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๒๔. นายโชติเวชญ์ อึ้งเก็ลียง

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

๒๕. นายพันธุ์ เจตณสิน

ที่ปรึกษาคณะกรรมการ

คณะอนุกรรมการพิจารณาศึกษาการเตรียมความพร้อม
เข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ

๑. พลเรือเอก พลวัฒน์ สีโรตม	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. พลเอก อรุณ สมตน	รองประธานคณะอนุกรรมการ
๓. พลเอก บุญลือ วงษ์ท้าว	อนุกรรมการ
๔. นางธิดา ศรีไพพรรณ	อนุกรรมการ
๕. นายนิวัฒน์ กาญจนภูมิินทร์	อนุกรรมการ
๖. ศาสตราจารย์พินิจ กุลละวณิชย์	อนุกรรมการ
๗. นายสุรศักดิ์ นันทวิริยกุล	อนุกรรมการ
๘. นาวาโท สมพล มหาสิงห์	อนุกรรมการ
๙. นางสาวอรุณโรจน์ เลี่ยมทอง	อนุกรรมการ
๑๐. นางเมธินี รัตสาร	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. ดร. พรพรรณรัตน์ เกரியวัฒนา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. นายวงศ์พันธ์ ฌันชฌนยพัต	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. ดร. สมบูรณ์ วรหัทธัญวิทย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. รศ.ดร. อาชัญญา รัตนอุบล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะอนุกรรมการกิจการสตรี

๑. นางสาวรณิ สิริเวชชะพันธ์	ประธานคณะอนุกรรมการ
๒. นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. พลเอก วีรฉัตร ฉันทศาสตร์โกศล	รองประธานคณะอนุกรรมการ คนที่สอง
๔. นางสุชาดา นันทะพานิชสกุล	อนุกรรมการ
๕. ดร. สุชาดา เมฆรุ่งเรืองกุล	อนุกรรมการ
๖. นางสุทิตินี เมธีประภา	อนุกรรมการ
๗. นายพิสุทธิ์ ทรัพย์วิจิตร	อนุกรรมการ
๘. ดร. สืบสวัสดิ์ วุฒิวรดิษฐ์	อนุกรรมการ
๙. นางรัตนา สัยยะนิฐิ์	อนุกรรมการ
๑๐. พลตรี วีระศักดิ์ นาทะสิริ	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๑. นางกีระณา สุมาวงศ์	ประธานที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๒. นายสมชาย เจริญอำนวยสุข	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. นายเกียรติศักดิ์ เทพผดุงพร	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นางอำไพวรรณ ตรีสกุล	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นายสุรวัฒน์ ชมภูพงษ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. ทพ.ดร. อุดมศักดิ์ ศรีสุทิวา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. ดร. พรรณรัตน์ เกรียงวัฒนา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นางจิตตะวัน เฟื่องฟู	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. นางกรรณิการ์ จรัสอุไรสิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นางสาวฐาปณีย์ สุขสำราญ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๑. นางสาวเบญจวรรณ อ่านเปรื่อง	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๒. ศาสตราจารย์ วันทนีย์ วาสิกะสิน	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๓. นายราชันย์ บุญธิดา	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

คณะกรรมการกิจการคนพิการ

๑. นายมณฑิธร บุญตัน	ประธานคณะกรรมการ
๒. พลอากาศเอก ชนิต รัตนอุบล	รองประธานคณะกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายกิตติศักดิ์ รัตนวราหะ	รองประธานคณะกรรมการ คนที่สอง
๔. ศาสตราจารย์วิริยะ นามศิริพงศ์พันธุ์	อนุกรรมการ
๕. นางสาววันทนีย์ พันธชาติ	อนุกรรมการ
๖. นายวิฑูต บุณนาค	อนุกรรมการ
๗. นางอาทิตยา นรารวัชร	อนุกรรมการ
๘. นายรัตน์ กิจธรรม	อนุกรรมการ
๙. นางพวงแก้ว กิจธรรม	อนุกรรมการและเลขานุการ
๑๐. นายธีรยุทธ สุคนธวิท	อนุกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ
๑๑. นายสมชาย เจริญอำนาจสุข	ที่ปรึกษาคณะกรรมการ
๑๒. นายต่อพงศ์ เสลานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๓. แพทย์หญิงวัชรารัฐ รั้วไพบูลย์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๔. นายชูศักดิ์ จันทยานนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๕. นางเบญจา ชลธาร์นนท์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๖. นางพิมพ์า ขจรธรรม	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๗. นายศุภชีพ ดิษเทศ	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๘. นายสุภรธรรม มงคลสวัสดิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๑๙. นายอนุชา รัตนสินธุ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ
๒๐. นายประกาศิต กายะสิทธิ์	ที่ปรึกษาคณะอนุกรรมการ

ออกแบบและพิมพ์ สำนักการพิมพ์
สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา
ปฏิบัติหน้าที่สำนักงานเลขาธิการ
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
๐ ๒๒๔๔ ๑๕๖๑
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๒
๐ ๒๘๓๑ ๙๔๗๕